

Contemporary Issues in Hilchos Shabbos I

The Package that Arrives on Shabbos

I. Issues for the Sender

(1) תלמוד בבלי מסכת שבת דף יט עמוד א

תנו רבנן: אין משלחין איגרת ביד נכרי ערב שבת, אלא אם כן קוצץ לו דמים. בית שמאי אומרים: כדי שיגיע לביתו, ובית הלל אומרים: כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה. והלא קצץ! - אמר רב ששת, הכי קאמר: ואם לא קצץ, בית שמאי אומרים: עד שיגיע לביתו, ובית הלל אומרים: עד שיגיע לבית הסמוך לחומה. והאמרת רישא אין משלחין! - לא קשיא, הא - דקביע בי דואר במתא, והא - דלא קביע בי דואר במתא.

Our Rabbis taught: Letters may not be sent by Gentiles on the eve of Sabbath unless a fee is stipulated. , Beth Shammai maintain: There must be time to reach his [the addressee's] house [before the Sabbath]; while Beth Hillel rule: There must be time to reach the house nearest the [city] wall. But has he not stipulated? -Said R. Shesheth, This is its meaning: And if he did not stipulate, Beth Shammai maintain: There must be time to reach his [the addressee's] house; while Beth Hillel rule: to reach the house nearest the [city] wall. But you said in the first clause that one must not send [at all]? — There is no difficulty: in the one case a post office is permanently located in the town, in the other case a post office is not permanently located in the town.

(2) שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רמז סעיף א

(א) {א} {שולח אדם (א) אגרת ביד אינו יהודי, ואפילו בערב שבת (ב) עם חשיכה; <א> [והוא שקצץ לו דמים, (ג) ובלבד שלא יאמר לו (ד) ב' שילך בשבת; ואם לא קצץ, ב אי (ה) לא קביע <ב> בי דואר (פירוש איש ידוע שכל כתב אליו יוכל והוא משלחו למי ששלוח אליו). במתא, (ו) אסור לשלוח (ז) אפילו מיום ראשון; (ח) ואי קביע ג' בי דואר במתא, משלחן אפילו בערב שבת והוא שיהא שהות ביום כדי שיוכל להגיע לבית (ט) ג הסמוך לחומה. הגה: (י) ויש מתירין אפילו לא קצץ, (יא) ד ואפי' לא קביע בי דואר במתא, אם משלחו ביום ה' או קודם לכן; ויש לסמוך עליהו אם צריכים לכך.

משנה ברורה

(ג) ובלבד וכו' - ואם הא"י אמר מעצמו שילך בשבת [ד] לית לן בה כיון שהישראל לא אמר לו זה וא"י אדעתיה דנפשיה קעביד בשביל שכירותיה:

(ה) לא קביע בי דואר וכו' - היינו שאינו קבוע תמיד הבי דואר באותה העיר שנשתלח שם אלא הולך לפעמים למקום אחר אסור [ה] דשמא לא ימצאנו הא"י ויצטרך לילך אחריו בשבת [ו] ולכך החמירו כולי האי וחששו לזה בענינו דכיון שכתב ידו של ישראל נושא וניכר מעשה ישראל יאמרו בשבת נתן לו להוליך וא"כ אם נכתב האגרת בכתב א"י שרי להוליך אפילו בע"ש ובלא קצץ כל שיכול להגיע שם מבעוד יום לבית ראשון הסמוך לחומה וכמו שהתרנו לעיל בשולח שאר כלים וחפצים ע"י א"י:

(ו) אסור לשלוח - כתב עו"ש ונראה דכל זה מיירי כששולח ע"י הא"י ליד הבי דואר אבל כשאדם משלח אגרת על ידו לחבירו אין לחוש שמא לא ימצאנו בביתו שילך אחריו בשבת ושירי

(ח) ואי קביע בי דואר - היינו [ח] שהאיש הממונה ע"ז קבוע שם תמיד [ט] ובכלל זה הוא מה שקורין עכשיו פאשט מייסטער שרגיל להיות במקומות גדולים שהוא עומד על המשמר בעתים ידועים לקבל כתבים ולשלחם להשייכים לכתבים ההם:

3) Shmiras Shabbos K'hilchosa 31:20

II. The Arriving Package

(4) תלמוד בבלי מסכת ביצה דף כד עמוד ב - דף כה עמוד א

אמר רב פפא: הלכתא: נכרי שהביא דורון לישראל ביום טוב, אם יש מאותו המין במחובר - אסור, ולערב נמי אסורין בכדי שיעשו. ואם אין מאותו המין במחובר, תוך התחום - מותר, חוץ לתחום - אסור. והבא בשביל ישראל זה - מותר לישראל אחר.

רש"י - ולערב אסורין בכדי שיעשו - כדי שלא יהנה ממלאכת יום טוב, והא דקאמר ולערב אסורים בכדי שיעשו - הא לאחר כן מותרים, אפילו לערב ראשון נמי, אף על גב דליל יום טוב שני הוא - ממתין בכדי שיעשו, ומותרין ממה נפשך

תוספות - אלא הטעם שמא יאמר לנכרי לך ולקט וזמה הטעם אסורים עד מוצאי י"ט האחרון בכדי שיעשו דאי אמרת דמותרין במוצאי יום טוב ראשון חיישינן שמא יאמר לנכרי ב"ט ראשון לך והביא כדי לאכול מהן בשני ואם כן ע"כ לילה הראויה לעשיה קאמר

עניני דואר ותקשורת בשבת וביו"ט

פ. מותר לשלשל — בחו"ל — מכתב לתוך תיבת דואר בערב שבת, גם אם ברור שהמכתב יובא למענו בשבת (ס). אבל אסור לשלוח בערב שבת סמוך לכניסת השבת מכתב דחוף או מברק, שכן במקרה זה מקפיד השולח, שהמכתב או המברק יימסר ביום המחרת, והרי זה כאילו ייחד לנכרי לעשות מלאכה בשבת (אס). ובמקרה של צורך גדול או לצורך דבר מצוה יש מקום להקל (בס).

מותר לשלשל — בחו"ל — מכתב לתוך תיבת דואר בערב שבת, גם אם ברור שהמכתב יובא למענו בשבת (ס). אבל אסור לשלוח בערב שבת סמוך לכניסת השבת מכתב דחוף או מברק, שכן במקרה זה מקפיד השולח, שהמכתב או המברק יימסר ביום המחרת, והרי זה כאילו ייחד לנכרי לעשות מלאכה בשבת (אס). ובמקרה של צורך גדול או לצורך דבר מצוה יש מקום להקל (בס).

5) שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום טוב סימן תקטו

סעיף א - * <א> א אינו יהודי שהביא * (א) דורון לישראל בי"ט, * (ב) אם [א*] יש ממינו במחובר או שמחובר צידה, (ג) א אסור אף למי שלא הובא בשבילו (ד) לאכלו בו ביום, (ה) ואפי' עבר ונתן לפיו ולעסו אסור לבלעו, (ו) ר"ש בפירוש המשנה פ"ח מ"ב (בתרומות); (ו) ואפילו ב לטלטל, אסור. {א} {א} ולערב, מותרים (ז) ג בכדי [ד] שיעשו. (ח) (ב) ובשני ימים טובים של גלויות, אם הובא ביום ראשון ד מותר מיד בליל יו"ט שני בכדי שיעשו. הגה: * (ט) ה ויש מחמירין לאסרו (י) עד מוצאי יו"ט שני, (יא) טור בשם ר"ח ורש"י וסמ"ג, ונוהגין להחמיר אם <ב> אינו * צורך יו"ט (יב) לצורך אורחים ובכה"ג, דאז נוהגין ו להקל לאחרים שלא הובא (יג) בשבילן, (תה"ד סימן ע"ח).

סעיף ט - ט"י (יב) ישראל ששיגר דורון לחבירו ע"י אינו יהודי מערב יו"ט, ונתעכב האינו יהודי והביאם ביום טוב מחוץ לתחום, <ט> מותר אפילו (סח) למי שהובא בשבילו לאכלם; (סט) אבל אסור לכל ישראל לטלטלם חוץ לארבע אמות, או חוץ לעיר המוקפת חומה, או חוץ למבצר שידוע שהוקף חומה לדירה. הגה: (ע) כזו <טז> דוקא שהיה דעתו מאתמול, דלית ביה איסור מוקצה; אבל אם לא היה דעתו מאתמול, (עא) אע"ג דלית ביה איסור תחומין, (עב) {ג} {ג} אסור משום מוקצה, {ד} דכל של ישראל צריך הכנה מבעוד יום, ואפילו למי שלא הובא בשבילו אסור (ב"י בשם תשובת הרשב"א).

משנה ברורה - (עב) אסור משום מוקצה - ודעת[צ] כמה אחרונים להקל בזה דלא שייך בזה מוקצה דהבעלים לא הקצום דדעת הבעלים היה להקנותם בזה להאכילם לו ומצד המקבל ליכא מוקצה דלא יהא אלא פירות הפקר שבאו מחוץ לתחום שמותר לאכלן אע"פ שלא היה דעתו עליו

6) Shmiras Shabbos K'hilchoso 31:23

כג. חבילה שהובאה — בחו"ל — בשבת על-ידי הדואר, ולא מפני שהשולח הקפיד שהחבילה תימסר בשבת, מותר ליהנות מן הדברים שבה גם בו ביום. אפילו הובאה מחוץ לתחום או דרך מקום שאין בו עירוב (סו).

7) Commerce and Shabbos p. 137

71. בס' תקט"ו סע' ט' כ' המחבר ישראל ששיגר דורון לחבירו ע"י עכו"ם והביאם ביום טוב מחוץ לתחום מותר אפ' למי שהובא בשבילו לאכלם. וכל המ"א ס"ק כ"ו דאין העכו"ם השליח מביא משלו כדי שנגזר שמה יאמר הבא לי. וכ' המחצית השקל דגם אינו חושש שמה יאמר למשלח לשלחן עוה, כיון דאין ישראל חשוד על דבר זה עיי"ש.

רק צ"ע לדעת רש"י שס' דאסור להנות ממלאכה בשבת אף בלי חשש שמה יאמרו לו א"כ אף אם הישראל שולחו ואין בו חשד שיאמרו לעשותו בשבת או יו"ט מ"מ איכא בזה משום אסור להנות ממלאכה בשבת, וכבר הבאתי לעיל דעת הבה"ל בסי' ש"ז (סע' י"ד ד"ה טוב) שמן הראוי להחמיר כדעת רש"י וכמו שכל הגר"א שם, וא"כ צ"ע למה לא כ' הבה"ל בס' תקט"ו דלדעת רש"י אפ' דורון מישראל אסור להנות ממנו, וצ"ע.

(ומשכ' החלקת יעקב בס' ל"ה דמהמחבר הנ"ל מוכח דיכול להנות מחבילה שבאה מחוץ

8) שו"ת חלקת יעקב אורח חיים סימן קלח

1) אכן לפע"ד יש היתר ברור בני"ד דהמעין בסוגי' שבת קכ"ב יראה להדי' החילוק דגבי נר לאחד נר למאה מותר היכי שהעכו"ם עושה לעצמו ואף שמכיר גם לישראל ועושה גם לישראל, רק בעשבים ומים, דיש חשש שמה ירבה בשבילו, אסור היכי שעושה גם לישראל, אבל גבי נר וכה"ג מותר אף במכירו ואף גם כשעושה גם עבור ישראל,

9) שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שז סעיף יד

יד) לקרות באגרת השלוחה לו, (טו) אם אינו יודע מה כתוב בה, (נד) יט טו"ן מותר ולא יקרא בפיו (טז) אלא יעיין בה; ואם הובאה בשבילו מחוץ לתחום, * (נה) יז) טוב ליהדר (נו) כ [יז] <יב> טז' שלא יגע בה. משנה ברורה

(נה) טוב ליהדר וכו' - ... משום גזירה שמה יאמר לא"י שיביא לו מחוץ לתחום אבל הכא באגרת לא שייך לומר כן שאינו יודע מי ישלח לו[סג] וגם י"ל דלא חשיב הנאה כיון שאינו נהנה מגופה של מלאכה:

ביאור הלכה - היוצא מדברינו דעל הנגיעה אין להחמיר כלל אבל על הקריאה והעיון נכון מאד להחמיר מי שהובא בשבילו אם לא לצורך גדול דאז יש לסמוך על המקילין:

III. When it is Muktz'a

10) Laws of Muktz'a p. 7 (back)

(ט) שאלה: אגרת שלום שכידוע שאין בו צורך הגוף, האם מותר לטלטלו דלפי מה שהסביר לי מרן שליט"א דבזה"ז אין הדרך לצור ע"פ צלוחיתו יהא מוקצה, אכן האם יחשב כלי כיון שיכול להשתמש בו למראה מקום בין דפי הספרים?

תשובה: אותם הנוהגים לחומרא כשיטת המחמירים שאין לקרות אגרת שלום בשבת

איגרותיהם הו"ל מוקצה (ולכן הו"ל מוקצה לכל). וזה דיכול להשתמש בה למראה מקום בין דפי הספר כיון דאינו מיוחד לכך לא חשיב עי"ז לכלי, אכן אם יחדו למראה מקום או השתמש בו באופן זה בחול הו"ל מוכן לכך ומותר בטלטול. אבל להנוהגים כשיטת הפוסקים לקולא וקוראים אגרת שלום בשבת איגרותיהם לא הו"ל מוקצה.

ולגבי מכתבים, הנה בזמן הזה דלא משתמשין אינשי כלל לצור ע"פ צלוחית בנייר וכ"ש באגרת שבתוך מעטפה, אף מתוך התחום יש לאסור, ואם חושש שמה יש שם דבר נחוץ לצורך הגוף מותר, ויפתחנו ע"י נכרי, ובמדינה זו שאיכא טעלעפאן כמעט בכל בית אין לחוש לזכר נחוץ לצורך הגוף ממש ואסור לקרות ולטלטל אף לאגרות שמתוך התחום וכ"ש מאגרת שמחוץ לתחום, וכי"ע לא יפלטו בזה.